Przedpłata wraz z przesyłką pocztową wynosi 6 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy ulicy Hetmańskiej l. 12.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 9. Dnia 8. maja 1897. XXIV. rocznik.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: **Teofil Merunowicz.**

Nowa awantura o wkładki oszczędności.

Przycichły przez jakiś czas zakazy przyjmowania przez Towarzystwa zaliczkowe wkładek oszczędności od niečzłonków, gdy zarówno zwierzchnicze władze administracyjne, jak niemniej i Najwyższy Trybunał sądowy zgodnie uznały, iż nie ma powodu do czynienia trudności stowarzyszeniom w przyjmowaniu gotówki do obrotu od kogokolwiekbądź — bez pytania, czy on jest lub nie jest członkiem Towarzystwa. Zdawało się, że przykrą ta sprawa jest już ubitą raz na zawsze. Tymczasem pan starosta gorlicki, Gubatta, nie zważając na oświadczenia ministeryalne i na orzeczenia Najwyższego Trybunału — zupełnie niespodziewanie wystąpił znowu z zakazem przyjmowania wkładek oszczędności od nieczłonków, wystosowanym do tamtejszego Towarzystwa zaliczkowego, wytwarzając tym sposobem nowy, groźny dla naszych stowarzyszeń precedens.

Ukaz ten pana Gubatty brzmi:

„L. 17.177. *Do Szanownej Dyrekcyi Towarzystwa zaliczkowego w Gorlicach.*

Gdy na podstawie ustawy z 9. kwietnia 1873 nr. 70 Dz. u. p. stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze nie są uprawnione do przyjmowania wkładek oszczędności także od osób nie należących do stowarzyszenia, jeżeli nie otrzymają rządowego zezwolenia na utrzymywanie formalnych kas oszczędności, i gdy Towarzystwo w statucie swym nie ma wyraźnie zastrzeżonego prawa przyjmowania wkładek oszczędności także od nieczłonków, zakazuję Szanownej Dyrekcyi Towarzystwa dalszego przyjmowania wkładek oszczędności od osób do stowarzyszenia nie należących, pod zagrożeniem środków §. 88. powołanej ustawy wskazanych.

Gorlice, dnia 28. kwietnia 1897.

C. k. Starosta: *Gubatta* m. p."

Co do jasności i stanowczości w wyrażeniach, rozporządzenie to istotnie nic nie pozostawia do życzenia... Naturalnie, że Dyrekcya Towarzystwa zaliczkowego w Gorlicach nie zaniedbała wnieść rekursu przeciwko temu samowolnemu zakazowi. Nadto wniesioną została w tejże sprawie w Izbie poselskiej Rady państwa następująca interpelacya:

Interpelacya
do J. E. Pana Prezydenta Ministrów, jako kierownika Ministerstwa spraw wewnętrznych.

C. k. Starostwo powiatowe w Gorlicach, rozporządzeniem z 28. kwietnia 1897 l. 17.177 wzbroniło tamtejszemu Towarzystwu zaliczkowemu przyjmowania wkładek oszczędności od nieczłonków.

Zważywszy, że Towarzystwo zaliczkowe w Gorlicach, które istnieje już lat 27, od początku istnienia przyjmowało zawsze wkładki oszczędności od każdego, bez względu na to, czy wkładkujący należał do grona członków Towarzystwa, lub nie;

zważywszy, że c. k. władze w tem postępowaniu nigdy nie widziały ani nic szkodliwego dla dobra powszechnego, ani nic przeciwnego ustawom, i nie znalazły powodu do sprzeciwiania się temu;

zważywszy, że podobne niespodziewane wystąpienia władz publicznych przeciwko zakładowi pieniężnemu w każdym razie musi go narażać na dotkliwe straty, gdy atakują właśnie ten dział jego interesów, który wyłącznie na zaufaniu szerokiej publiczności polega;

zważywszy, że gdy w zeszłorocznej sesyi Rady państwa, deputowani, dr. Susterszic i towarzysze, kwestyę przyjmowania wkładek oszczędności przez

Towarzystwa zaliczkowe od niecłonków na porządek dzienny obrad Izby wytoczyli, zastępcy c. k. Rządu udzielili w tej sprawie zupełnie uspakajających wyjaśnień, i przyrzekli, iż Towarzystwa zaliczkowe nie będą już więcej w tym kierunku niepokojone;

zważywszy, że także i c. k. Najwyższy Trybunał w sposób zupełnie jasny i usuwający wszelkie wątpliwości orzekł zasadniczo, iż Towarzystwa zaliczkowe mogą przyjmować wkładki oszczędności i od niecłonków;

zważywszy, iż w obec tego, wspomniane powyżej, oderwane wystąpienie c. k. Starostwa w Gorlicach, jest tem bardziej niepokojącem — nietylko dla galicyjskich Towarzystw zaliczkowych, ale dla stowarzyszeń we wszystkich krajach koronnych, gdy tworzy ono znowu wielce groźny dla nich precedens, podpisani pozwalają sobie zapytać:

1. Czy c. k. Rząd jest skłonnym, dalsze trudności, czynione ze strony władz państwowych zarejestrowanym, na przepisach ustawy z 9. kwietnia 1873 Dz. u. p. nr. 70 opartym stowarzyszeniom zarobkowym i gospodarczym w przyjmowaniu wkładek oszczędności, stanowczo powstrzymać?
2. Czy, w szczególności, wydany przez c. k. Starostwo w Gorlicach zakaz przyjmowania przez tamtejsze Towarzystwo zaliczkowe wkładek oszczędności od niecłonków będzie uchylony?

Wiedeń, 30. kwietnia 1897.

Merunowicz,

Jaworski, *Lewicki*, *Wysocki*, *Piniński*, *Dzieduszycki*, *Garapich*, *Pastor*, *Struszkiewicz*, *Czecz*, *Horodyski*, *Kozłowski*, *Piepes*, *Błażowski*, *Dawid Abrahamowicz*, *Eugeniusz Abrahamowicz*, *Rychlik*, *Wiktor*, *Trachtenberg*, *Rojowski*, *Grobelski*, *Giżowski*, *Byk*, *Znamirowski*, *Hompesch*, *Fischer*, *Roszkowski*, *Bogdanowicz*, *Milewski*, *Madeyski*, *Borkowski*, *Chrzanowski*, *Włodzimierz Gniewosz*, *Ochrymowicz*, *Wielowiejski*, *Popowski*, *Henzel*, *Potoczek*, *Walewski*, *Jędrzejowicz*, *Górski*, *Olpiński*, *Nawrocki*.

Jeszcze o wkładkach oszczędności.

Rozstrzygnienie najwyższego trybunału, wydane dnia 16. grudnia 1896 l. 14.582. (Stowarzyszeniu zarejestrowanemu nie można nakazać, aby wyeliminowało ze swoich statutów postanowienie, iż może przyjmować wkładki oszczędności nawet od innych osób, nietylko od członków).

Tryesteński sąd handlowy i tryesteński trybunał apelacyjny dały pewnemu tryesteńskiemu stowarzyszeniu, zarejestrowanemu z ograniczoną poręką, polecenie, aby natychmiast zwołało walne zgromadzenie i przeprowadziło uchwałę, eliminującą z §. 36. statutów stowarzyszenia postanowienie, mocą którego stowarzyszenie owo miało prawo przyjmować wkładki oszczędności choćby od niecłonków. Stowarzyszenie wymienione wniosło przeciw takiej uchwale sądowej nadzwyczajny rekurs do najwyższego trybunału, który orzekł, iż tryesteński sąd handlowy nie miał prawa nakazywać stowarzyszeniu przeprowadzania zmian w statucie, już zatwierdzonym i zarejestrowanym, eliminowania z niego artykułu 36., który pozwala na przyjmowanie wkładek oszczędności choćby od niecłonków i zwoływania nadzwyczajnego walnego zgromadzenia dla powzięcia decyzyi w tej sprawie. W tym względzie trybunał najwyższy oparł się na fakcie, że już 7. lutego 1893 ten sam sąd handlowy tryesteński pozwolił wciągnąć w rejestr stowarzyszeń statuty rekurującego stowarzyszenia o ograniczonej poręce i że wciągnięcie to w czasie nakazu eliminacyi było dokonane.

Najwyższy trybunał uznał dalej słuszność nadzwyczajnego rekursu rewizyjnego, zniósł zaczepione nim uchwały sądów I. i II. instancyi i orzekł, że rekurujące stowarzyszenie nie jest obowiązane stosować się do uchwały tryesteńskiego sądu handlowego, która mu polecała zwołać nadzwyczajne walne zgromadzenie i przeprowadzić na niem uchwałę, iż się eliminuje ze statutów stowarzyszenia postanowienie, zawarte w §. 36., a pozwalające towarzystwu przyjmować wkładki oszczędności choćby od niecłonków.

Oparł się w tem najwyższy trybunał na następujących motywach: Polecenie sądowe, aby stowarzyszenie zmieniło własne statuty, nie było uprawnione już choćby z tego powodu, że wspomniany art 36. statutów towarzystwa nie zawiera wcale takiego postanowienia, któreby stało w sprzeczności z ustawą o stowarzyszeniach. Nie zawiera dlatego, bo, jak mówi §. 1. ustawy z 9. kwietnia 1873 l. 70 dz. p. p., postanowienia tej ustawy mają być stosowane do spółek o zmiennej liczbie członków, które mają za zadanie przysparzać własnym członkom zarobku lub ułatwiać im gospodarowanie, a to przez wspólne prowadzenie interesów albo przez udzielanie kredytu. Drugi przeto artykuł statutów, określający wyraźnie zakres i cel rekurującego stowarzyszenia, t. j wzajemne dostarczanie sobie przez członków pieniędzy, potrzebnych im do prowadzenia przedsiębiorstw i gospodarstw, a uznający również wyraźnie za czynność stowarzyszenia udzielanie kredytów i zaliczek, w zupełnej jest zgodzie nietylko co do zakreślonego stowarzyszeniu celu, ale i co do całej działalności stowarzyszenia

z postanowieniem §. 1. przytoczonej ustawy, zwłaszcza, że artykuł ten postanawia również, iż określone nim interesy stowarzyszenie ma zawierać jedynie tylko z własnymi członkami, czyli że ma udzielać kredytu tylko własnym członkom. Ten fakt, iż spółka za środek do osiągnięcia zakreślonego sobie zadania uważa też przyjmowanie wkładek oszczędności nawet i od nieczłonków i opierając się na art. 36. statutów wkładki takie przyjmuje, nie sprzeciwia się wymienionemu postanowieniu ustawy. Przyjmuje się takie wkładki właśnie w tym celu, aby tem pewniej można było osiągnąć cel spółki t. j. aby uzyskać kapitały na potrzeby członków. A stowarzyszeniu nie zabrania ustawa wchodzić w stosunki prawne z osobami trzecimi. Wynika to nietylko z treści §§. 12., 14., 16., 18., 19. 40., 43. i 48. ustawy o stowarzyszeniach, ale też i z postanowień § 2· i 5. ustawy z dnia 21. maja 1897 l. 87 dz. p. p., które to postanowienia wyraźnie mówią o kontraktach, zawieranych przez stowarzyszenia z nieczłonkami, jakoteż o pożyczkach i wkładkach nieczłonków. Uprawnione byłyby raczej do rozstrzygania tej kwestyi, jak widać z tenoru owych paragrafów, władze administracyjne. O tem jednak, czy potrzebna jest koncesya państwa, aby módz przyjmować wkładki oszczędności od członków, nie można rozstrzygnąć z samego brzmienia §§. 92. i 93. ustawy o stowarzyszeniach. Należy nakoniec uwzględnić ustawowe postanowienia, które przepisują stowarzyszeniom, jeżeli chcą prowadzić interesy, na które, wedle ustawy, potrzeba pozwolenia władzy, im samym starać się o takie pozwolenie, a postarać się o nie już przed zarejestrowaniem się nie mogą, bo dopiero od dnia zarejestrowania stowarzyszenie jako takie istnieje.

Z powyższego orzeczenia najwyższego trybunału, które otrzymaliśmy dopiero teraz, okazuje się, że sprawa zasadniczo rozstrzygniętą właściwie nie została, bo jakkolwiek prawo przyjmowania kapitałów obcych od nieczłonków uznano za niewątpliwe, to jednak w wykonywaniu tego prawa pozostawiono władzom administracyjnym furtkę do szykan, jak to ma miejsce w Gorlicach. — Wzywamy tedy reprezentacyę naszą w Radzie państwa, by się nie zadawalała gołosłownemi zapewnieniami pp. Ministrów, ale domagała się stanowczego rozstrzygnięcia w tej żywotnej dla ogółu stowarzyszeń sprawie.

Ustawa z dnia 11. lutego 1897

zmieniająca §. 5. ustawy z dnia 21. maja 1873 (Dz. u. p. nr. 87) o służących spółkom zarobkowym i gospodarskim uwolnieniach od należytości stemplowych i bezpośrednich.

Za zgodą obu Izb Rady Państwa postanawiam co następuje:

Artykuł I.

Zmieniają się postanowienia §. 5. ustawy z dnia 21. maja 1873 (Dz. u. p. nr. 87) i paragraf ten opiewać ma:

Paragraf 12. ustawy z dnia 13. grudnia 1862 (Dz u. p. nr. 89)*) stosować należy także do spółek zarobkowych i gospodarczych. Podobnież postanowienia §. 7. ustawy z dnia 29. lutego 1864 (Dz. u. p. nr. 20.)**) stosują się do dokumentów prawnych, (asygnat kasowych i t. p.) przez spółki zarobkowe i gospodarcze do przyjmowania pieniędzy na rachunek bieżący *statutami* upoważnione, w wykonaniu tego prawa wydawane, bez różnicy, czy pieniądze wnoszą członkowie spółki, czy też inne osoby. *Nie podlegają jednak żadnej opłacie książeczki wkładkowe, wydawane włożycielom (wkładkującym) na wkładki oszczędności przyjęte i wypłacone, tudzież na odsetki wypłacone i do kapitału doliczone.*

Zapiski, któremi spółki zarobkowe i gospodarcze, tudzież powiatowe kasy zaliczkowe i rolnicze potwierdzają dłużnikom w ich książeczkach odbiór odsetek, rat i pozycyi dłużnych, są wolne od należytości.

Artykuł II.

Wykonanie ustawy niniejszej, która wchodzi w wykonanie od *dnia 1. stycznia 1898*, poruczam Ministrowi skarbu.

Ustawa powyższa zmienia a raczej uzupełnia §. 5. znanej ustawy z 21. maja 1873, jest zatem dosłownem powtórzeniem tego §-fu z dodatkami, które dla odróżnienia odmiennemi czcionkami wydrukowano. Dodatki zawierają dwa ważne postanowienia. Pierwsze usuwa wszelkie wątpliwości i określa wyraźnie, że książeczki wkładkowe stowarzyszeń, a zatem wszelkie, zawarte w nich pokwitowania na wniesione wkładki, niemniej uskutecznione wypłaty tychże,

*) Dotyczy obowiązku prowadzenia szczegółowych wykazów należytości, jako też przewidzianej w tej ustawie możności zawierania układów z władzami skarbowemi, co do uiszczania należytości, na podstawie umówionego z góry ryczałtu.

**) Dotyczy dwuprocentowej należytości od odsetek wkładkującym wypłaconych, lub do kapitału dopisanych.

wolne są od należytości bezpośrednich. Drugie zaś uwalnia od stempla potwierdzenia na uiszczone przez dłużników (członków) raty dłużne, odsetki, koszta sądowe i t. p. Dotyczy to głównie *planów umorzenia*, zamieszczanych bądź to w książeczkach udziałowych, bądź wydawanych członkom osobno (p. wzór 15. druków związk.), co do których władze skarbowe od czasu do czasu objawiały wątpliwości i to w sposób, dla stowarzyszeń dotkliwy, domagając się tu i owdzie uiszczania należytości wedle skali II. od poszczególnych rat.

Odtąd wpłata rat, procentów, kosztów i w ogóle wszelkich uiszczeń, z tytułu zaciągniętej przez członka pożyczki uskuteczniaiych, wolną jest od stempla, zaś pobory tego rodzaju mogą być w planach umorzenia podpisami Dyrektorów, lub upoważnionych do tego urzędników stwierdzane.

Zwracamy przy sposobności uwagę na zamieszczony w powyższej ustawie wyraz „*statutami*“, którego w dawnym (polskim) tekście ustawy z 21. maja 1873 wcale nie było. Wyraz ten nietylko uzupełnia dawniejsze, nie dość ścisłe tłómaczenie z niemieckiegu oryginału, ale wskazuje zarazem, że *prawo do przyjmowania wkładek na rachunek bieżący musi być wyraźnie statutem określone.*

Statut wzorowy zawiera w §§. 2., 35. *d)* i 37. *d)* wyraźne w tym kierunku postanowienia. Radzimy więc tym stowarzyszeniom związkowym, które w statutach swoich postanowień takich nie mają, by je przy najbliższej sposobności do statutów wprowadziły.

U.

Wykaz lustracyj dokonanych w m. kwietniu r. b.

Lustrator związkowy, p. I. Domagalski przeprowadził lustracye:

1. Pow. Towarz. zal. w Brzozowie;
2. Towarz. zal. w Dobromilu;
3. Towarz. zal. w Dynowie;
4. Towarz. zal. w Dubiecku;
5. Towarz. zalicz. w Gorlicach.

Sekretarz Związku, p. N. Ulmer zlustrował:

1. Towarz. zal. w Kałuszu;
2. Kasę zalicz. w Radymnie.

Delegat Związku p. Wiktor Machnicki z Bochni — Towarzystwo zal. w Radłowie.

Delegat Związku p. J. Strzyżowski. (Rewident Banku krajowego.)

1. Towarz. zal. w Brzesku;
2. Towarz. zal. w Dąbrowie;
3. Towarz. zal. „Szczęść Boże“ w Kolbuszowej;
4. Towarz. zal. w Mielcu;
5. Stow. oszcz. i poż. w Pilznie;
6. Stow. oszcz. i pożyczek w Radomyślu koło Tarnowa;
7. Towarz. zal. w Tarnobrzegu.

Ruch stowarzyszeń.

Do wiadomości Rad Nadzorczych Stowarzyszeń związkowych. Sprawozdania z lustracyi stowarzyszeń związkowych przesyła biuro Związku z reguły prezesom rad nadzorczych. — Sprawozdania takie, mające charakter ściśle poufny, zawierają czasem ostrą krytykę działalności Dyrekcyi, nawet wtedy, gdy Dyrekcya sama istotnej winy nie ponosi, gdy usterki wytknięte dotyczą tylko formalnego wykonywania spraw bieżących, niedostatecznej znajomości ustaw, lub odmiennej, z zapatrywaniem Delegata Związku niezgodnej interpretacyi tychże. — Ponieważ wedle brzmienia ustawy Dyrekcya odpowiedzialną jest osobiście i solidarnie za wszystkie czynności w Towarzystwie, przeto naturalną jest rzeczą, że krytyka gospodarki ogólnej i jej szczegółów, zawarta w sprawozdaniach lustracyjnych, skierowaną być musi przeciw Dyrekcyi, jako organowi, odpowiedzialnemu za usterki, niewłaściwości, lub nadużycia, spostrzeżone przez Delegata Związku bez względu na to, kto je popełnił. — Sprawozdania więc powinny być przedmiotem ściśle poufnych obrad Rady Nadzorczej i służyć jej za podstawę do poczynienia odpowiednich zarządzeń. Należy więc pozostawić jej ocenieniu, czy zarzuty poczynione sięgają głębiej w istotę gospodarki i wymagają zmian radykalnych, czy też dotyczą usterek formalnych.

Dochodzą nas zażalenia, że sprawozdania lustracyjne zużytkowywane bywają przez osoby, po za Radą Nadzorczą a nawet po za Towarzystwem stojące, jako środek agitacyjny przeciw Dyrekcyi i jej poszczególnym członkom, do rozsiewania pogłosek, ubliżających Dyrektorom ze szkodą dla Towarzystwa, nawet tam, gdzie Towarzystwo najlepiej się rozwija a Dyrekcya sumiennie i z pożytkiem dla ogółu obowiązki swoje sprawuje. — Robota taka, której inaczej, jak nieobywatelską i destrukcyjną nazwać nie możemy, kwitnie szczególnie w tych miejscowościach, w których istnieją tak zwane konkurencyjne stowarzyszenia. Wytwarza się rodzaj szału konkurencyjnego, objawiającego się w rozmaity sposób. Między innymi usiłują antagoniści w sposób tajemniczy rozsiewać pogłoski o złej gospodarce w instytucyi współzawodniczącej, przytaczać fakta, z autentycznego niby zaczerpnięte źródła, równocześnie zaś wskazywać zalety instytucyi własnej, w której podobne nieporządki są niby to nie możliwe. — Atakowana zaocznie Dyrekcya pozbawioną jest wszelkiej obrony, bo zarzutów niejasno określonych odeprzeć, ani fałszów sprostować nie może. Walkę taką, którą poeta niemiecki dosadnie

„Kampf mit Ungeziefer“ nazywa, musiałaby Dyrekcya zresztą bez rezultatu prowadzić, bo osoby, wywołujące ją, nie mają odwagi zarzutów swoich publicznie wypowiedzieć, a nawet przychwycone na gorącym uczynku rozsiewania fałszywych pogłosek, umieją zręcznie od odpowiedzialności się uchylić, zasiawszy ziarno nieufności wśród członków i szerszej publiczności.

Wiadomości o podobnej robocie doszły nas z miejscowości B. S. R., a świeżo z Łańcuta, gdzie grono osób, stojących w znacznej części po za Towarzystwem, zbyt gorliwie zajmuje się krytyką działalności Kasy zaliczkowej i oszczędności, rozwijającej się, jak dowodzą cyfry bilansowe*) i protokoły lustracyi, pod każdym względem bardzo pomyślnie, z wielkim dla ogółu pożytkiem. Wytknięte zaś przez delegata Związku wadliwości w wewnętrznym ustroju nie czynią ujmy ogólnej gospodarce. — Donoszą nam, że osoby Dyrekcyi nieżyczliwe potrafiły w sposób, sobie tylko znany, uzyskać odpis sprawozdania z lustracyi, przeprowadzonej w październiku 1896, z którego wyjęto ustępy drastyczniejsze, nie powiązane z całością, przedrukowano je z powołaniem daty i numeru odnośnego pisma Wydziału Związku, rozesłano pomiędzy członków, jako rzecz autentyczną, wreszcie zwołano poufne jakieś zebranie, które zajmować się miało omawianiem szczegółów rzekomych nadużyć. Fakt ten podajemy do wiadomości ogółu, jako przestrogę dla Rad nadzorczych, ażeby sprawozdania lustracyjne, albo w całości podawały do wiadomości członków, i w ten sposób usuwały sposobność do rozsiewania tajemniczych pogłosek, albo też w razie uznanej przez siebie potrzeby, przestrzegały co do treści sprawozdań ścisłej dyskrecyi.

Zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. Dziennik urzędowy ogłasza w miesiącu lutym b. r. następujące zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Nowe stowarzyszenia:

C. k. Sąd krajowy jako handlowy we Lwowie ogłasza niniejszem, iż dnia 11. lutego 1897 w rejestrze handlowym dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych w tomie II. na str. 60. pod poz. 102. wpisano firmę „Towarzystwo wzajemnego kredytu „Pomicz“ stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką w Gródku koło Lwowa“ i przy takowej uwidoczniono:

1. że na podstawie statutów z 29. października 1896 zawiązało się w Gródku Towarzystwo pod nazwą: „Towarzystwo wzajemnego kredytu „Pomicz“, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką w Gródku koło Lwowa“;

2. że siedzibą jego jest Gródek;

*) Zamknięcie rachunków za rok 1896 zamieszczamy w dzisiejszym numerze. *P. R.*

3. że celem tego Towarzystwa jest udzielanie swoim członkom materyalnej pomocy przez korzystne umieszczanie ich oszczędności i udzielanie im pożyczek przy pomocy wspólnego kredytu;

4. że czas trwania Towarzystwa jest nieograniczony,

5. że członkami dyrekcyi są dr. Longin Ozarkiewicz, Bazyli Dmuchowski i ks. Mikołaj Romaniuk a ich zastępcami Eugeniusz Moncibowicz, Mikołaj Blok i Eliasz Hrycyniak, wszyscy w Gródku zamieszkali;

6. że na zewnątrz reprezentuje Towarzystwo jego dyrekcya i do ważności zobowiązania wystarczy podpis dwóch dyrektorów obok firmy Towarzystwa, na kwitach zaś podpis jednego dyrektora i kasyera;

7. że jeden udział wynosi 20 koron i ma być albo naraz przy podpisie spłacony lub też może być rozłożoną jego spłata na jeden rok;

8. że każdy członek odpowiada za zobowiązania Towarzystwa swoimi udziałami, ewentualnie także dalszą kwotą równającą się wysokości jego udziału;

9. że wszelkie ogłoszenia Towarzystwa mają być umieszczane w jednem z czasopism krajowych ruskich.

(Uchwała z d. 17. lutego 1897. l. 9389.)

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Tarnopolu, ogłasza, że w rejestrze dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych wpisał firmę „komercyalne Towarzystwo kredytowe i oszczędności w Kudryńcach“, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką, w języku niemieckim „Commercieller Spaar und Credit-Verein in Kudryńce, registrirte Genossenschaft mit beschränkter Haftung“ a zarazem uwidocznił, że

1. Stowarzyszenie to zawiązało się na podstawie statutu z dnia 9. czerwca 1896, zmienionego uchwałą walnego zgromadzenia tego Stowarzyszenia z dnia 16. lutego 1897, a zawierającego następujące postanowienia.

2. Stowarzyszenie powyższe ma siedzibę swoją w Kudryńcach;

3. przedmiotem przedsiębiorstwa jest dostarczenie członkom swoim na umiarkowany procent kapitałów potrzebnych im do obrotu w gospodarstwie, handlu, przemyśle lub rzemiośle zapomocą wspólnego kredytu wszystkich członków;

4. czas trwania Towarzystwa jest nieograniczony;

5. zarząd Towarzystwa sprawuje dyrekcya złożona z trzech członków a to: Józefa Bartfelda, Markusa Dawida Bartfelda i Markusa Bartfelda, zastępcą zaś członków dyrekcyi jest Dawid Bartfeld;*)

6. wszelkie ogłoszenia od Towarzystwa pochodzące, zamieszczane będą w jednym z dzienników lwowskich;

7. Towarzystwo jest Stowarzyszenie z ograniczoną poręką i że za zobowiązania Towarzystwa odpowiadają

*) Cała familia!! Szkoda, że nie wybrano jeszcze żon i pełnoletnich córek; wszak ustawa nie zabrania wybierać kobiet do Dyrekcyi. — Nie żenujcie się panowie Bartfeldowie! *P. R.*

członkowie aż do pięciokrotnej wysokości przez nich włożonej kwoty udziałowej.

(Uchwała z d. 6. marca 1897. l. 3.152).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy ogłasza, że dnia 30. marca 1897 wpisaną została do rejestru dla stowarzyszeń firma nowo zawiązanego stowarzyszenia „Towarzystwo oszczędności i kredytu w Przemyślu, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“ a po niemiecku „Spar und Creditverein in Przemyśl, registrirte Genossenschaft mit beschränkter Haftung“ że siedzibą tego Towarzystwa jest Przemyśl i że:

a) opiera się na statucie z daty Przemyśl, dnia 27. grudnia 1896;

b) że przedmiotem tego Towarzystwa jest w myśl zasady wzajemności za pomocą wspólnego kredytu wszystkich członków i powierzonych wkładek, dostarczać jego członkom na pomierny procent pieniędzy im potrzebnych do przemysłu, handlu i gospodarstwa, a mianowicie Towarzystwo to jest uprawnione do udzielania pożyczek członkom za wekslowem zobowiązaniem, na podstawie skryptów dłużnych, na zastaw papierów wartościowych do eskontowania i reeskontowania weksli przez jednego przynajmniej członka żyrowanych — do załatwiania dla członków inkasa wszelkiego rodzaju i interwencyi przy wykupnie weksli — do przyjmowania od członków wkładek oszczędności i oprocentować się mających pieniędzy na rachunek bieżący;

c) że czas trwania Towarzystwa jest nieograniczony;

d) że organami Towarzystwa są: 1. Dyrekcya składająca się z jednego stale urzędującego dyrektora zarazem przewodniczącego Dyrekcyi, trzech dyrektorów i dwóch zastępców przez walne zgromadzenie, na lat trzy wybieralna, z których to dyrektorów występuje corocznie jeden i w miejsce jego ponowny wybór następuje; 2. Rada nadzorcza składająca się z ośmiu członków przez walne zgromadzenie na lat trzy wybieralna; 3. Walne zgromadzenie;

e) że na zgromadzeniu dnia 27. grudnia 1896 w Przemyślu odbytem, wybrano jako pierwszych członków Dyrekcyi: Aschera Spiegla jako stale urzędować mającego dyrektora, Benjamina Turnheima, Nathana Schiffera i Schmerla Landaua, wszystkich kupców z Przemyśla;

f) że wszelkie ogłoszenia od Towarzystwa pochodzące uskuteczniane będą przez obwieszczenie w lokalu stowarzyszenia i publiczne afiszowanie, a w ważnych wypadkach w urzędowej części „Gazety Lwowskiej“;

g) że udział każdego członka wynosi co najmniej 50 zł. i każdy członek może mieć więcej udziałów, które w całości lub za przyzwoleniem Dyrekcyi w ratach wypłacane być winne;

h) że odpowiada za dopełnienie zobowiązań stowarzyszenia każdy członek do potrójnej wysokości subskrybowanego udziału po wliczeniu takowego;

i) że do ważności zobowiązań potrzeba obok firmy Towarzystwa podpisu dwóch członków Dyrekcyi.

(Uchwała z d. 3. kwietnia 1897 l. 6.102).

Bilansy stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych za rok 1896.

39. Łańcut. Kasa zaliczkowa i oszczędności. *a) Rachunek strat i zysków.* Winien; z rachunku kosztów założenia i ruchomości 350·—, z rachunku administracyi 15.428 66, do rachunku bilansu na rok 1896 4.520·87; razem 20.299·53. Ma: z rachunku rozdziału zysku za rok 1895 99·83; z rachunku administracyi nieruchomości 2.143·83, z rachunku odsetek 18.055·87; razzm 20.299·53, *b) Bilans.* Stan bierny: z rachunku udziałów 93.066·16, z rachunku funduszu rezerwowego 32.530·59, z rachunku wkładek oszczędności 569.881·78, z rachunku wierzycieli 246.554 04, z rachunku depozytów 2.399·68, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 4.117·04, z rachunku Banku krajowego 2.787·37, z rachunku strat i zysków 4·520·87; razem 955.857 03. Stan czynny: z rachunku pożyczek na skrypta i weksle 845.039 73, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 1.943·18, z rachunku odsetek należnych 13.270·—, z rachunku nieruchomości 37.052·56, z rachunku różnych (bieżące) 28.264·78, z rachunku lokacyi gotówki 901·—, z rachunku ruchomości 2.877·75, z rachunku kosztów intab. i procesowych 6.912·69, z rachunku papierów wartościowych funduszu rezerwowego 8.801·75, z rachunku kosztów administracyi 1.353·50, z rachunku filii Leżajsk gotówka 31. grudnia 1896 1.247·84, z rachunku filii Przeworsk gotówka 31. grudnia 1896 847·84, z rachunku kasy Łańcut gotówka 31. grudnia 1896 7.344·91; razem 955 857·53.

40. Tarnów. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 12.368·27 1/2. Straty: z rachunku kosztów administracyi i podatków 6.000·25 1/2, do rachunku bilansu: saldo na rok 1896 6.368·02; razem 12.368·27 1/2. *b) Bilans.* Stan bierny: z rachunku udziałów 60.854·55, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 193.206 72, z rachunku długów zaciągniętych 29.243·—, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) weks. 1.821·91, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) skr. 322·81, z rachunku funduszu rezerwowego 21.420 88, z rachunku koszta prawne 360·76, z rachunku Banku krajowego 3.422·86, z rachunku Zakładu kredytowego ziemskiego 167·10, z rachunku rezerwa strat 6.187·42, z rachunku zysków i strat 6.368·02; razem 323.376 13. Stan czynny: z rachunku pożyczek wekslowe 231.149·88, z rachunku pożyczek skryptowe 61.680·75, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 146·29, z rachunku odsetek zaległych weks. 246·77, z rachunku odsetek zaległych skr. 1.576·04,

z rachunku administracyi (zaliczki płac) 610·—, z rachunku zapasu druków 160·—, z rachunku lokacyi 20.680·— z rachunku kasy 7.126·40; razem 323.376·13.

41. Cieszanów. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 2.938·48½. Straty: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 34·40, z rachunku kosztów nieruchomości 47·50, z rachunku kosztów administracyi i 2.156·18½, do rachunku bilansu: zysk z roku 1896 700·40; razem 2.938·48½. *b) Bilans.* Stan bierny: z rachunku udziałów 14.350·80, z rachunku funduszu rezerwowego 5.466·69, z rachunku wkładek oszczędności 56.475 26, z rachunku długów Towarzystwa 23.600·—, z rachunku odsetek naprzód pobranych 150·—, z rachunku zysku z roku 1896 700·40, z rachunku funduszu strat 79·72½, z rach. Banku krajowego 1.345·64; razem 102.168·51½. Stan czynny: z rachunku pożyczek 79.216·87, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 155·75, z rachunku odsetek zaległych za 1895 8.070·34, z rachunku odsetek zaległych za 1896 4.712·79, z rachunku kosztów administracyi 510·—, z rachunku kosztów założenia i ruchomości 653·98, z rachunku lokacyi 100 —, z rachunku nieruchomości 4.726 85, z rachunku zaliczek procesowych 3.487·82, z rach. kasy 534·11½; razem 102.168·51½.

42. Lisko. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 8.649·56. Straty: z rach. administracyi i podatków 3.917·66½, do rachunku bilansu: saldo zysk za r. 1896 4.731·89½; razem 8.649·56. *b) Bilans.* Stan bierny: z rachunku udziałów 39.040·48, z rachunku wkładek oszczędności 280.255·11, z rachunku długów zaciągniętych 43.918·19, z rachunku odsetek (naprzód pobrane) 2.562·46, z rachunku funduszu rezerwowego 8.313·59, z rachunku funduszu strat 531·30, z rachunku notaryusza 561·10, z rachunku Banku krajowego 304·68½, z rachunku strat i zysków 4.31·89½; razem 380.218·81. Stan czynny: z rachunku pożyczek 368.264·86, z rachunku odsetek (naprzód zapłacone) 100·96, z rachunku zaliczek procesowych 865·80½, z rachunku lokacyj 9.235·27, z rachunku kasy 1.751·92½; razem 380.218·81.

43. Rozdół. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Przychód: z rachunku zarządu 676·32, zysk w roku 1896 303·29½; razem 979·61½. Rozchód: z rachunku strat i zysków 979·61½. *b) Bilans.* Przychód: udziały 3.715·74, w rachunku bieżącym 4.448·77, wierzytelności 10.400·—, fundusz rezerwowy 814·—, zysk w roku 1896 303·29½, storno —·39; razem 19.682·19½. Rozchód: pożyczki udzielone 17.748·27, lokacya 223·10, procenta należne 384·39, procesowe 307·96½, nieruchomości 109 48, strat do umorzenia 737·21, gotówka z dnia 31. grudnia 1896 171·78; razem 19.682·19½.

44. Lwów. Towarzystwo wzajemnego kredytu. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 7.310·36. Straty: z rachunku kosztów urządzenia odpisano 10% z inwentarza 12·49, z rachunku kosztów administracyi i czysty wydatek 5.394·39, do rachunku bilansu: saldo z roku 1896 czysty zysk 1.903·48; razem 7.310·36. *b) Bilans.* Stan bierny: z rachunku udziałów 59.601·38, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 60.647·43, z rachunku długów zaciągniętych 48.950·54, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 1.119·08, z rachunku funduszu rezerwowego 5.268·36, z rachunku specyalnego funduszu rezerwowego 79·39, z rachunku zysk z końcem roku 1896 1.903·48; razem 177.569·66. Stan czynny: z rachunku pożyczek 169.538 59, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 217·58, z rachunku odsetek zaległych (zwłoki) 2.657·75, z rachunku kosztów założenia 112·49, z rachunku zaliczek procesowych 2.600·45, z rachunku kasy z dnia 31. grudnia 1896 2.442·80; razem 177.569·66.

45. Strusów. Kasa oszczędności i pożyczek. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 4.319·16. Straty: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 122·47, z rachunku kosztów administracyi i podatków 3.020·54, do rachunku bilansu: saldo za r. 1897 1.176·15; razem 4.319·16. *b) Bilans.* Stan bierny: z rachunku udziałów 20.070·72, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 68.979·15, z rachunku długów zaciągniętych 7.880·09, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 2.558 59, z rachunku funduszu rezerwowego 1986·95, z rachunku strat 122·33, z rachunku strat i zysków 1.176 15; razem 102.773·89. Stan czynny: z rachunku pożyczek 99.527·24, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 92·84, z rachunku odsetek zaległych (zwłoki) 250·—, z rachunku kosztów ruchomości 819·64, z rachunku zaliczek procesowych 157·40, z rachunku kasy 1.926·77; razem 102.773·89.

46. Lubaczów. Stowarzyszenie zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Winien: z rachunku odsetek 764·85, do rachunku bilansu: saldo na r. 1897 (strata) 327·35; razem 1.092·20. Ma: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 31·36, z rachunku kosztów administracyi i podatków 1.060·84; razem 1.092·20. *b) Bilans.* Stan bierny: z rachunku udziałów 11.835·05, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 21.685·82, z rachunku długów zaciągniętych 13.047·—, ż rachunku odsetek (naprzód pobranych) 280·71, z rachunku funduszu rezerwowego 1.621·75, z rachunku funduszu strat 250·73, z rachunku funduszu dyspozycyjnego 106·39; razem 48.827·45. Stan czynny: z rach. pożyczek 46.036·66, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 85·75, z rachunku kosztów ruchomości 203·57, z rachunku zapasu druków 30·—, z rachunku zaliczek procesowych 74·09,

z rachunku lokacyi 1.572·81, z rachunku strat 327·35, z rachunku kasy 497·22; razem 48.827·45.

47. Dąbrowa. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Zysk: od rach. odsetek 12.749·97½. Strata: od rachunku administracyi 6.866·89½, koszta administracyi do zapłacenia po zamknięciu rachunków 160·—, od rachunku pożyczek 80·—, od rachunku nieruchomości 500·—, do bilansu zysk za r. 1896 5.143·08; razem 12.749·91½. *b) Bilans.* Stan czynny: pożyczki na skrypta i weksle 329.283·94, odsetki za rok 1896 zaległe 3.063·14, odsetki na rok 1897 wypłacone 254·72, koszta prawne 641·18, lokacya funduszu rezerwowego w papierach 8.217·49, lokacya funduszu rezerwowego w nieruchomości 4.500·—, Bank krajowy 22.320·39, gotówka z dnia 31. grudnia 1896 3.779·71; razem 372.060·57. Stan bierny: udziały 83.712·63, wierzyciele w rachunku bieżącym 219.278·65, wierzyciele wekslowi 29.695·38, odsetki na rok 1897 pobrane 3.004·59, odsetki do skapitalizowania od wkładek 4.212·95, fundusz rezerwowy 26.853·29, koszta administracyi do wypłaty po zamknięciu rachunków 160·—, czysty zysk 5.143·08; razem 372.060·57.

48. Kulików. Kasa zaliczkowa „Nadzieja“. *a) Rachunek strat i zysków.* Winien: z rachunku odsetek 1.594·54, z rachunku kosztów nieruchomości 113·—; razem 1.707·54. Ma: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 18·07, z rachunku kosztów administracyi i podatków 1.132·96, do rachunku bilansu: saldo na r. 1897 556·48; razem 1.707·54. *b) Bilans.* Stan bierny: z rachunku udziałów 10.771·07, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 12.680·05, z rachunku długów zaciągniętych 18.950·—, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 784·27, z rachunku funduszu rezerwowego 2.303·80, z rachunku funduszu strat 246·01, z rachunku czysty zysk 556·48; razem 46.291·68. Stan czynny: z rachunku pożyczek 39.813·—, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 174·68, z rachunku odsetek zaległych (zwłoki) 2.502·94, z rachunku kosztów ruchomości 162·68, z rachunku nieruchomości 1.086·40, z rachunku zaliczek procesowych 510·36, z rachunku lokacyi 1.033·32, z rachunku kasy 1.008·30; razem 46.291·68.

49. Sądowa Wisznia. Kasa zaliczkowa „Nadzieja“. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 2.694·60. Straty: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 16·—, z rachunku kosztów administracyi i podatków 1.595·99, do rachunku bilansu: saldo na r. 1896 1.082·61; razem 2.694·60. *b) Bilans.* Stan bierny: z rachunku udziałów 13.590·43, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 11.523·30, z rachunku długów zaciągniętych 30.331·—, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 1.083·97, z rach. funduszu rezerwowego 3.154·11, z rachunku strat i zysków 1.082·61; razem 60.765·42. Stan czynny: z rachunku pożyczek 58.318·73, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 159·65, z rachunku odsetek zaległych (zwłoki) 618·84, z rachunku kosztów ruchomości 146·—, z rachunku zapasu druków 180·—, z rachunku zaliczek procesowych 111·12, z rachunku lokacyi 528·—, z rachunku kasy 703·08; razem 60.765·42.

50. Bołszowce. Kasa zaliczkowa „Nadzieja“. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 1.030·77. Straty: z rachunku administracyi i podatków 731·97, do rachunku bilansu: saldo na r. 1897 298·80; razem 1.030·77. *b) Bilans.* Stan bierny: z rachunku udziałów 5.843·29, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 7.634·44, z rachunku długów zaciągniętych 7.600·—, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 407.05, z rachunku funduszu rezerwowego 2.052·31, z rachunku depozytów 330·45, z rachunku strat i zysków 298·80; razem 24.166·34. Stan czynny: z rachunku pożyczek 20.593·26, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 32·44, z rachunku odsetek zaległych (zwłoki) 900·—, z rachunku kosztów ruchomości 235·60, z rachunku zapasu druków 147·20, z rachunku zaliczek procesowych 303·57, z rachunku lokacyi 1.200·—, z rachunku kasy 754·27; razem 24.166·34.

Ogłoszenie

w sprawie kursu praktycznego dla funkcyonaryuszów stowarzyszeń związkowych.

Po ogłoszeniu okólnika o kursie praktycznym otrzymał Wydział Związku od Zarządów Stowarzyszeń wiadomości, że wielu urzędników nie mogłoby wziąć udziału w kursie, gdyż spóźniona pora wiosenna spowodowała liczniejsze zgłoszenia włościan o pożyczki i przez zwiększenie czynności biurowych uniemożliwia urzędnikom wyjazd na czas kilkunastodniowy. Nadto okoliczności, od Związku niezawisłe, zmuszają do zmiany i znacznego ukrócenia programu wykładów. W szczególności wykłady o nowej ustawie podatkowej nie mogłyby znaleźć praktycznego zastosowania, gdyż dotychczas nie ogłoszono ministeryalnych rozporządzeń wykonawczych. Również utrudnionem byłoby praktyczne zastosowanie ustawy o postępowaniu sądowem; — nie ogłoszoną jest dotąd ustawa o przymusowych lustracyach; — wreszcie zmiana ustawy o stowarzyszeniach ma być w najbliższym czasie przedmiotem obrad Rady państwa, a główne zasady zamierzonej zmiany są nieznane.

Z tych tedy powodów, postanowił Wydział Związku odroczyć kurs praktyczny dla funkcyonaryuszów stowarzyszeń związkowych do jesieni roku bież. — o czem Szanowną Dyrekcyę zawiadamiamy, z tem, że termin otwarcia kursów w swoim czasie ogłoszony zostanie.

Z Wydziału Związku Stowarzyszeń zarobk. i gosp.

St. Szczepanowski, Prezes.

N. Ulmer, Sekretarz.

Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, ul. Lindego l. 4.